

Systemowa transformacja górnictwa: bezpieczeństwo państwa w centrum debaty Przed nami XXXV Jubileuszowa Szkoła Eksploatacji Podziemnej

Szanowni Państwo,

Są takie wydarzenia, które przestają być „branżowe”, bo temat wychodzi poza jeden sektor i dotyka interesu całego kraju. **XXXV Jubileuszowa Szkoła Eksploatacji Podziemnej** jest właśnie takim momentem — symbolicznym, ale przede wszystkim praktycznym. To spotkanie ludzi, którzy wiedzą, że transformacji nie da się przeprowadzić slajdami ani samymi deklaracjami.

Jako przewodniczący Komitetu Organizacyjnego chciałbym podkreślić, że tegoroczna edycja nie będzie debatą o tym, **czy** transformacja nastąpi, lecz o tym, **jak** przeprowadzić ją w sposób bezpieczny — dla państwa, gospodarki i ludzi. I jak nie stracić przy tym kontroli nad danymi, odpornością systemu oraz infrastrukturą krytyczną.

XXXV Szkoła Eksploatacji Podziemnej tradycyjnie odbędzie się w Krakowie — w ostatnim tygodniu lutego (**23–25.02.2026**) na krakowskim Kazimierzu. W tym roku budujemy program wokół jednej, kluczowej osi: **systemowej transformacji górnictwa**, rozumianej jako element bezpieczeństwa państwa — energetycznego, surowcowego, społecznego i informacyjnego.

W centrum wydarzenia znajdzie się sesja plenarna pt. „**Systemowa transformacja górnictwa – Bezpieczeństwo państwa, gospodarki, ludzi i informacji**”. Zwieńczeniem Szkoły będzie panel dyskusyjny organizowany przez **Wydawnictwo Gospodarcze**, pod patronatem portalu **NetTG.pl**, w krakowskiej Filharmonii (24 lutego), z udziałem przedstawicieli środowiska oraz liderów kluczowych instytucji państwowych.

Jubileusz, który stał się platformą dialogu całej branży

Będzie to jubileuszowa, 35. edycja Szkoły — konferencji organizowanej przez **Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN**, która przez ponad trzy dekady rosła razem z polską gospodarką, konsekwentnie budując pozycję jednego z najważniejszych miejsc dialogu o górnictwie podziemnym. Od początku nie była wydarzeniem „o węglu” czy „o miedzi”, lecz o eksploatacji widzianej szerzej: przez pryzmat nowych technologii, cyfryzacji, automatyzacji procesów i bezpieczeństwa. Zależało nam na tym, by Szkoła była przestrzenią rozmowy całego środowiska — praktyków, naukowców, administracji i partnerów branżowych.

W tym roku główne pytanie brzmi jednak inaczej niż zwykle: **jak zaplanować transformację systemowo**, aby nie naruszyć bezpieczeństwa państwa i ciągłości funkcjonowania gospodarki oraz nie osłabić ochrony ludzi i informacji.

Rządowy start „plenarki”: transformacja jako racja stanu, nie hasło

Pierwsza część sesji plenarnej — do przerwy kawowej — została zaplanowana jednoznacznie: to nie będzie rozmowa wyłącznie o sektorze. Chcemy, aby dyskusja odbywała się w logice racji stanu, gdzie transformacja górnictwa staje się elementem bezpieczeństwa państwa —

energetycznego, surowcowego oraz technologiczno-informacyjnego, coraz silnie warunkującego stabilność gospodarki.

Nieprzypadkowo kluczowe resorty (**ME, MKiŚ, MC i MAP**) zostały poproszone o patronaty, a ministrowie otrzymali zaproszenia do udziału w tej części programu. Intencja jest jasna: to ma być rozmowa o kierunku polityki państwa, a nie ceremonialne otwarcie. Tym bardziej, że lista tematów nie pozostawia złudzeń: bezpieczeństwo transformacji, surowce krytyczne i strategiczne, ryzyka naturalne, metanowe i cybernetyczne, a także kontrola nad danymi oraz bezpieczeństwo informacyjne w systemach, które już dziś tworzą kręgosłup nowoczesnego przemysłu.

W swoich wystąpieniach Prezes Wyższego Urzędu Górniczego **dr inż. Piotr Litwa** oraz szef Państwowej Służby Geologicznej **prof. Krzysztof Szamałek** nakreślą wyzwania, z którymi już dziś mierzy się przemysł surowcowy — sektor stanowiący fundament infrastruktury bezpieczeństwa państwa. To zapowiedź, która stawia sprawę jasno: górnictwo i geologia nie są „zapleczem” gospodarki, lecz filarem państwowej odporności.

Właśnie tu najmocniej wybrzmiewa wątek coraz częściej obecny w strategicznych dyskusjach: **sojusz geologów** — z nowymi złożami i krajowym planem poszukiwań — oraz **górników**, będących wykonawcami polityki surowcowej w praktyce. Bez tej współpracy nie ma ani stabilnych dostaw, ani kontroli nad zasobami, ani realnej alternatywy wobec importu.

PIG-PIB jako współorganizator: sygnał, że sektor mówi jednym głosem

Szczególne znaczenie ma fakt, że do grona współorganizatorów XXXV Szkoły dołącza **Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB)**, pełniący rolę Państwowej Służby Geologicznej. Odczytuję to jako wyraźny sygnał, że sektor surowcowy zaczyna działać w logice długofalowej odpowiedzialności za zasoby i bezpieczeństwo państwa — zamiast rozproszonych interwencji i równoległych działań.

To pokazuje, że budujemy wspólną płaszczyznę rozmowy i działania tam, gdzie stawką jest odporność kraju: surowce, energia i bezpieczeństwo informacji.

Klamra merytoryczna: prof. Stanisław Tokarski o korekcie polityki energetycznej bez „wersji slajdowej”

Tę część debaty domknie wystąpienie **prof. Stanisława Tokarskiego (GIG/AGH)**, poświęcone restrukturyzacji górnictwa oraz kierunkom korekty polityki energetycznej Polski. Nie będzie to akademicki komentarz, lecz twarda rozmowa o bilansowaniu systemu, mocy sterowalnej i ryzyku, że w pogoni za zmianą kraj wpadnie w nową zależność importową.

Prof. Stanisław Tokarski stawia pytania, które powinny dziś wybrzmiewać na poziomie państwowym, a nie wyłącznie branżowym: czy system będzie odporny wtedy, gdy „nie wieje i nie świeci”? Kto sfinansuje dyspozycyjność i utrzymanie mocy rezerwowych? Jak planować sterowalność i rezerwy w realnych horyzontach czasu — nie w teorii, lecz w warunkach gospodarki i rynku? I wreszcie: **co z bilansem mocy?**

To wystąpienie traktujemy jako punkt wyjścia. Chcemy, by jego tezy były osią rozmowy: od bezpieczeństwa energetycznego, przez surowce, aż po cyberodporność i ochronę informacji.

„System naczyń połączonych”: mapa ryzyk zamiast katalogu życzeń

W tym miejscu program sesji plenarnej zaczyna układać się jak precyzyjna mapa ryzyk i odpowiedzi. Debatę zaczynamy od fundamentu: bezpieczeństwa transformacji jako strategii państwa — stabilnych ram działania, technologii oraz ochrony danych. Dalej przechodzimy przez bezpieczeństwo surowcowe w nowej rzeczywistości po **CRMA (Critical Raw Materials Act)**: od poszukiwań i rozpoznania, przez przetwórstwo i recykling, aż po myślenie o rezerwach strategicznych.

Równolegle wybrzmiewa wątek bezpieczeństwa ludzi i procesu: zagrożeń naturalnych, metanu i odporności operacyjnej górnictwa w warunkach zmian. W tej konstrukcji szczególną rolę zyskuje Państwowa Służba Geologiczna — jako element infrastruktury bezpieczeństwa państwa, obejmujący interoperacyjność systemów, cyberodporność oraz ochronę danych surowcowych.

W części poświęconej odporności operacyjnej i bezpieczeństwu procesu ważny głos wniesie **Główny Instytut Górnictwa-PIB (GIG-PIB)**, przedstawiając perspektywę naukowo-inżynierską dotyczącą zagrożeń naturalnych i metanowych, nowoczesnego monitoringu oraz technologii wspierających ciągłość pracy kopalń w warunkach zmian. To właśnie w tym miejscu dyskusja schodzi z poziomu deklaracji na poziom praktyki: jak prowadzić transformację, nie tracąc kontroli nad bezpieczeństwem ludzi i stabilnością procesów.

Z kolei **Górnicza Izba Przemysłowo-Handlowa (GIPH)** przeniesie dyskusję na twardy grunt finansów publicznych. Wystąpienie prezesa Izby, **Janusza Olszowskiego**, pt. **„Wpływ likwidacji górnictwa węgla kamiennego na ubytek dochodów publicznych”** ma przypomnieć, że transformacja ma również wymiar fiskalny — wpływa na budżety państwa i samorządów, a tym samym na zdolność finansowania usług publicznych, inwestycji i działań osłonowych w regionach.

W tym miejscu chcę powiedzieć wprost: **transformacja nie może dzielić środowiska**. Dlatego cieszy mnie aktywny udział GIG-PIB i GIPH w naszych dyskusjach. Transformacja musi być naszym wspólnym projektem, jeśli oprzemy ją na faktach, danych i inżynierskim realizmie — z myślą o bezpieczeństwie ludzi i ciągłości działania systemu.

Dalej głos przejmuje przemysł: **spółki węglowe oraz KGHM Polska Miedź S.A.** — transformacja widziana od strony procesów, produkcji, efektywności i odporności. A na końcu pojawia się temat, o którym w debacie publicznej wciąż mówi się za mało: fiskalne i społeczne skutki likwidacji górnictwa, czyli wpływ zmian w sektorze na dochody publiczne i stabilność regionów.

Całość spina jedna myśl: **transformacja musi być zarządzana w logice odporności państwa, a nie wyłącznie w logice redukcji**.

Cyber „dual-use”: ISAC-SIG i CyberRange jako praktyczny test odporności

W programie tegorocznej Szkoły mocno wybrzmi również wątek cyberbezpieczeństwa. Tegoroczne zmagania i wydarzenia „cyber” zostaną w całości zrealizowane na **AGH — na Wydziale Informatyki**, co podkreśla ich praktyczny i nowoczesny charakter. Obok jedenastego już spotkania spółek infrastruktury krytycznej Skarbu Państwa w formule **CyberRange XI – Industrial Defense League** zaplanowano także sesję **ISAC-SIG (Information Sharing and Analysis Center)** — platformy wymiany informacji o zagrożeniach i incydentach cyberbezpieczeństwa w sektorze surowcowo-energetycznym.

To kolejny konkretny przykład współpracy Szkoły Eksploatacji Podziemnej i **WUG z Państwowym Instytutem Geologicznym**, inicjatorem i współtwórcą ISAC-SIG (SIG: Surowce i Georóżnorodność). Podkreślamy, że cyber to dziś obszar „dual-use” — te same technologie, standardy i metody działania rozwijane w środowisku wojskowym mogą, a nawet powinny, napędzać automatyzację i cyfryzację przemysłu surowcowego oraz wzmacniać odporność infrastruktury krytycznej. Właśnie taki transfer sprawdzonych wzorców do branży jest jednym z celów tegorocznej Szkoły. Ten kierunek został dostrzeżony także przez **Dowództwo Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni (DKWOC)**, które zaprosiło organizatorów do inicjatywy **Cyber Legion**.

Woda jako zasób strategiczny: bezpieczeństwo zaczyna się lokalnie

Program poniedziałkowej (23.02.2026) sesji plenarnej uzupełni panel organizowany przez **Państwową Służbę Geologiczną**, we współpracy z samorządami oraz **Stowarzyszeniem Gmin Górniczych w Polsce**, pt. „**Wody podziemne pod presją: bezpieczeństwo mieszkańców, monitoring i ochrona zasobów**”. To debata, w której wyraźnie widać, że odporność państwa buduje się także na poziomie lokalnym — tam, gdzie decyzje dotyczące wody, jej jakości i dostępności stają się codziennym wyzwaniem dla władz gmin i mieszkańców.

Panel nawiązuje do spotkania samorządowców i środowiska naukowego z ministrem **Marianem Zmarzłym** (ME) podczas konferencji na **Politechnice Śląskiej w Gliwicach**, która odbyła się **11 grudnia 2025 r.** i stała się impulsem do pogłębienia współpracy między gminami, instytucjami badawczymi oraz administracją państwową. Wtedy mocno wybrzmiał wątek, że kwestie podtopień i ochrony zasobów wodnych nie mogą być traktowane jako problem „punktowy”, lecz wymagają systemowego podejścia, koordynacji i stałego monitoringu — szczególnie w kontekście prac **Zespołu Międzyresortowego ds. podtopień**, powołanego w odpowiedzi na narastające ryzyko w regionach pogórnich. Zespołowi od kilku tygodni przewodniczy minister **dr inż. Marian Zmarzły** — związany ze Śląskiem i odpowiedzialny w rządzie za obszar górnictwa, a więc człowiek, który rozumie, że bezpieczeństwo wodne staje się dziś realnym elementem odporności państwa.

Finale w Filharmonii: Strategiczna odporność państwa

Zwieńczeniem XXXV Jubileuszowej Szkoły będzie panel dyskusyjny w krakowskiej Filharmonii pt. „**Strategiczna odporność: surowce i infrastruktura krytyczna – bezpieczeństwo i ciągłość działania systemu**”. Do tej debaty — wspólnie z redakcją **NetTG.pl** — zaproszeni zostali przedstawiciele administracji państwowej, nadzoru oraz kluczowych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo surowcowe i energetyczne państwa. To debata, która domyka Szkołę w logice decyzji państwowych — od surowców i energii po odporność infrastruktury krytycznej.

Rozmowa skupi się na pytaniu fundamentalnym: jak prowadzić transformację, nie tracąc kontroli nad zasobami i nie osłabiając ciągłości działania systemu — od surowców i energetyki, po bezpieczeństwo danych i procesów przemysłowych?

Panel poprowadzi **Wydawnictwo Gospodarcze — właściciel portalu NetTG.pl** — w roli moderatora porządkującego najważniejsze wątki i prowadzącego rozmowę ku konkretnym: decyzjom, priorytetom i mechanizmom, które zdecydują o odporności Polski w nadchodzących latach.

XXXV Szkoła Eksploatacji Podziemnej pokazuje, że transformacja przestała być hasłem, a stała się zadaniem państwowym — wymagającym koordynacji, danych, kompetencji i odpowiedzialności. Zależy mi na tym, by jubileuszowa edycja połączyła wszystkie kluczowe perspektywy i przeniosła dyskusję z poziomu deklaracji na poziom realnych decyzji.

Kraków ponownie stanie się miejscem, w którym spotkają się wszystkie perspektywy: administracja, przemysł, nauka, nadzór, samorządy i bezpieczeństwo. I właśnie na tym polega sens jubileuszu: nie na podsumowaniu historii, lecz na wspólnym wyznaczeniu kierunku na kolejne lata — tak, by zmiana wzmacniała odporność kraju, a nie ją osłabiała.

Serdecznie zapraszam Państwa do udziału w **XXXV Szkole Eksploatacji Podziemnej**. **Twórzmy razem tarczę bezpieczeństwa surowcowego państwa.**

Do zobaczenia w Krakowie – trwajmy w pokoju...

Artur Dyczko

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
Szkoły Eksploatacji Podziemnej